

A GYÖKÉRTAPLÓ KÁROSÍTÁS VIZSGÁLATA A NYÍRBÉLTEK-TÉRSÉGI FENYŐÁLLOMÁNYOKBAN

Hangyáiné
dr. Balul Wanda,
Mészáros György

A Nyírség tájegységén, a mezőgazdasági művelés alól kivont területeken telepített erdei- és feketefenyőállományok legveszedelmesebb károsítója a *Fomes annosus* (Fr.) Cke. gyökérrontó tapló. Kórtünetei időben nem ismerhetők fel. A gyökér- és törkorhasztásának következtében a megfertőzött fák teljesen elpusztulnak. Az erdőállomány jellegzetesen kiritkul, mivel a gomba a fertőzési gócból kiindulva megtámadja és elpusztítja a szomszédságban levő fákat. A foltok nagysága különböző lehet, ez elsősorban függ a fertőzés időtartamától. A tapló miatt legyengült, vagy elpusztult fákat rovarkárosítók lepik el. Az egészségügyi vágások során az ilyen fákat ki kell termelni.

A vizsgálatok

1975-ben a *Fomes annosus* által erősen fertőzött (a fertőzés első tünetei 1971-ben léptek fel) négy erdei- és feketefenyőállományban fatömegfelvételt végeztünk. A vizsgált erdőtagok hasonló termőhelyi adottságúak — gyengén humuszos homok, különböző vastagságú kovárványcsikkokkal; a talaj pH-ja gyengén savanyú vagy semleges; az alapkőzet sárga homok. A fenyőtelepítés előtt mezőgazdasági művelés alatt álltak. A kontroll fatömeget úgy határoztuk meg, hogy távol a fertőzési góctól megmértük az egészségesnek látszó fák fatömegét. Ez adta azt a fatömeget, amit a területre kivetítve az érintett termőhelyek produkáltak volna a *Fomes annosus* károsítása nélkül. A kipusztult foltokat részletesen felmértük, és meghatároztuk a fával nem borított terület nagyságát. A vizsgálat időpontjában az erre a területre számított fatömeg az erdőrészből hiányzó fatömeg.

Eredmények

A lefolytatott vizsgálatból az egyes erdőrészekben a következő eredményeket kaptuk:

Nyírbéltek 15 B

Területe 15,4 ha, Tho II, fafaj Ef 32%, Ff 68%, kora 36 év, vágásérettségi kora 50 év, átlagos fatömege 301,0 m³/ha, folyónövedék Ef 2,9 m³, Ff 5,4 m³ (az egész területre vonatkoztatva 127,8 m³/év), az erdőrészlet teljes területére számított fatömeg 4635 m³, a 29 362 m² üres területre számított fatömeg 885 m³, tényleges fatömeg 3750 m³. A fatömegből 7 évi növedéknek megfelelő mennyiség hiányzik.

Nyírbéltek 33 B

Területe 9,0 ha, Tho II, fafaj Ef 82%, Ff 18%, kora 41 év, vágásérettségi kora 60 év, átlagos fatömege 183,7 m³/ha, folyónövedék Ef 5,9 m³, Ff 1,4 m³ az

A gyökérrontó tapló jellegzetes termőteste erdeifenyő gyökfőjén

egész területre vonatkoztatva $65,7 \text{ m}^3/\text{év}$), az erdőrészlet teljes területére számított fatömeg 1653 m^3 , a $31\,536 \text{ m}^2$ üres területre számított fatömeg 579 m^3 , tényleges fatömeg 1074 m^3 . A fatömegből hiányzik 9 évi növedéknek megfelelő mennyiség.

Nyírbéltek 34 B

Területe $10,2 \text{ ha}$, Tho II, fafaj Ef $56,3\%$, Ff 44% , kora 41 év, vágásérettségi kora 60 év, átlagos fatömege $240,7 \text{ m}^3/\text{ha}$, folyónövedék Ef $4,0 \text{ m}^3$, Ff $3,7 \text{ m}^3$ (az egész területre vonatkoztatva $78,5 \text{ m}^3/\text{év}$), az erdőrészlet teljes területére számított fatömeg 2455 m^3 , a $38\,764 \text{ m}^2$ üres területre számított fatömeg 933 m^3 , tényleges fatömeg 1522 m^3 . A hiányzó fatömeg 12 évi növedéknek felel meg.

Nyírbéltek 55 B

Területe $7,4 \text{ ha}$, Tho II, fafaj Ef 31% , Ff 69% , kora 41 év, vágásérettségi kora 60 év, átlagos fatömege $187,2 \text{ m}^3/\text{ha}$, folyónövedék Ef $2,2 \text{ m}^3$, Ff $5,5 \text{ m}^3$ (az egész területre vonatkoztatva $56,9 \text{ m}^3/\text{év}$), az erdőrészlet teljes területére számított fatömeg 1385 m^3 , a $15\,535 \text{ m}^2$ üres területre számított fatömeg 1095 m^3 . Hiányzik 5 évi növedéknek megfelelő fatömeg.

Következtetések

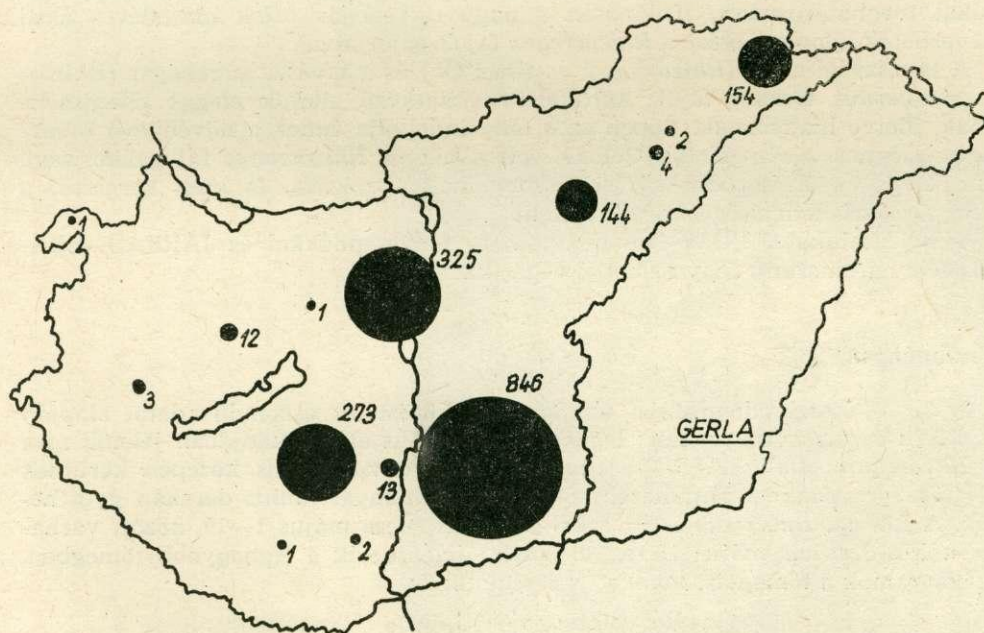
A lefolytatott fatömeg-számításokból kitűnik, hogy a *Fomes annosus* által okozott veszteség 19% — 38% között változik. Az állományok betervezett vágásérettségi koráig ez a kiesés átlagosan az 50% -ot is elérheti, mivel az állományok öregedésével a fertőzés miatt elpusztult fák mennyisége is nagyobb lesz.

Az egészségügyi vágások során kitermelt fa gyenge minőségű tűzifát adott, és nem valószínű, hogy ez jobb lesz a tervezett vágáskorban. Ezért célszerű lenne a vágásérettségi kort csökkenteni. A kár csökkentése, illetve megelőzése érdekében a nyírbélteki fenyőállományok vágásfordulóját úgy kellene megállapítani, hogy az a 40 évet ne haladja meg, mert mint a vizsgált erdőrészekből kitűnik, az erdei- és feketefenyő-állományokban már 40 éves korban igen nagy a kipusztulás.

ÁPRILISI CSEREBOGARAK RAJZÁSÁNAK VIZSGÁLATA

Dr. Járfás József
Dr. Tóth József

A növényvédelmi gyakorlat szempontjából fontos az egyes fajok rajzásviszonyainak megismerése. Azoknál a fajoknál, amelyek jól repülnek a fényre, kézenfekvő módszer a fénycsapdázás. A prognózisadás feltétele, hogy a vizsgált faj minden nemzedékéből legalább 30—40 egyed a csapdába kerüljön. Az erdészeti fénycsapdahálózat 24 csapdája évente 10 000 bogarat gyűjt össze, köztük nagy számban a *Rhizotrogus* fajokat is.

1. ábra. *Rhizotrogus aestivus* Ol. elterjedése és gyakorisága 1969—73